Vadászkötelesség

Csongrád megye területén 24 vadásztársaság 1150 vadásza próbál — idejétől függően — napról-napra szerencsét. Ez a hasznos és egészséges sporttevékenység jól szolgálja a dolgozó ember kikapcsolódását, aktív pihenését. Hogy az ügyész mégis szót kér e kérdésben, azt nem ünneprontásból teszi; önmagában már a vadászok tekintélyes száma, valamint az elmúlt évek szomorú tapasztalatai arra késztetnek, hogy — ha egy kicsit késve is — felhívjam a vadászok figyelmét azokra az elkerülhető, de ténylegesen fennálló „veszélylehetőségekre", amelyek a szabályok be nem tartásából eredhetnek és amik — esetenként — komoly balesetekhez, tragédiákhoz vezetnek.

1.

A vadászat lényegében szórakozás, sport, mégsem veszélytelen, mert fegyvert használnak, és éppen ezért nem árt e tekintetben az általánosnál is nagyobb körültekintéssel és figyelemmel eljárni. Abban az esetben, ha a vadász gondatlanságból vadásztársát, vagy más személyt lövéssel megsebez, vagy úgy használja fegyverét, hogy személyeket közvetlenül veszélyeztet — az eset súlyosságától függően magatartásával a Btk. 258. §-ban megfogalmazott, foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségét követi el. Az említett büntető tényállás akként fogalmaz, hogy „Aki foglalkozás szabályainak megszegésével egy vagy több ember életét, testi épségét, vagy egészségét gondatlanul közvetlen veszélynek teszi ki, 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő."

A cselekmény súlyosabb, vagy enyhébb megítélése a veszélyhelyzettől, illetve az okozott sérülés súlyosságától függ. Az idézett törvényi rendelkezés (4) bekezdése pedig azt mondja: „E szakasz alkalmazásában foglalkozási szabályok a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok is."

A vadászok tehát ezt a cselekményt követik el, ha a vadászatra, fegyverhasználatra vonatkozó szabályokat megszegik. Szükséges erre a figyelmet még akkor is felhívni, ha egyesek — ugyanúgy, mint a közlekedési balesetekkel kapcsolatosan — úgy magyarázzák a vadászat közben előforduló ilyen eseteket, hogy ez a vadászat veszélyes jellegéből fakadó következmény (lehetőség), amit nem lehet kiküszöbölni! (Az igaz, hogy itt a veszélyhelyzet valóban fennáll, önmagában azonban ez még nem indokolhatja, hogy egyre gyakrabban fordulnak elő ilyen balesetek. Az ügyészségek és bíróságok elé kerülő egyes cselekmények vizsgálatánál egyértelműen azt lehet megállapítani, hogy nagyobb figyelem, körültekintés mellett a balesetek nem következtek volna be.

2.

A már megtörtént esetek miatt és a megelőzés érdekében feltétlenül szükséges, hogy a vadászok szigorúan betartsák a vadászatra vonatkozó előírásokat, utasításokat. Mik is ezek a szabályok Az alapelveket a 30/1970. MÉM rendelet 21. §. alapján kiadott vadászati szabályzat állapítja meg. A teljesség igenye nélkül néhány passzusát elevenítsünk fel. A fegyver és lőszertárolásnál legyünk nagyon elővigyázatosak, ne hagyjuk záratlan helyiségben, szekrényben, lezárt gépkocsiban a fegyvert. Ilyen magatartással csökkentjük annak lehetőségét, hogy illetéktelen személyek kezébe fegyver kerüljön. A szabályzat rendelkezik arról, hogy vadászatra indulás előtt meg kell győződni arról: „vadászfegyver rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban van-e; nem hiányzik-e valamely alkatrésze, a csőben nem maradt-e idegen anyag", nem is beszélve arról, hogy mennyire kell vigyázni arra, hogy töltény ne maradjon!

Igen sok baleseti forrást rejt magában a vadászatra vonatkozó szabályok be nem tartása. A bíróságok elé kerülő ügyek is e körből kerülnek ki. A vadászati szabályzat erre is pontos és félreérthetetlen utasításokat tartalmaz. Ilyen általános elvárás, hogy a vadász magatartásával, veszélyhelyzet előidézésével ne zavarja vadásztársait.

Kiemelt fontosságú, hogy a fegyver használatával kapcsolatos utasításokat, előírásokat betartsák. Tudni kell mindig, hogy lőni csak akkor szabad, ha a vadász a vadat minden kétséget kizáróan felismerte és mások életét, testi épségét nem veszélyezteti. Különös figyelemmel és körültekintéssel kell eljárni társasvadászat alkalmával. Mérlegelni kell lövés előtt a többi vadász és a hajtók helyzetét. Tisztában kell lenni a lövedék röppályájának valószínű irányával. Igen fontos a távközök megfelelő betartása, mert ennek elmulasztása is eredményezett már balesetet.

Nem elég, hogy a vadász a társaságba belépés után egy alkalommal oktatásban vegyen részt, hanem ezt a „kioktatást" a vadászat vezetőjének minden vadászat alkalmával meg kell ismételni. Feltétlenül szükséges, hogy vadászat előtt ne maradjon el a megfelelő világos, egyértelmű eligazítás, ellenőrzés; ne ittasan és kimerülten menjenek vadászni.

Még egy veszélyforrásra szeretném felhívni a figyelmet; a „kor divatja" a gyógyszer-táplálkozás. Aki vadászni megy, előtte ne szedjen olyan gyógyszert, mely a figyelmet, az idegrendszert befolyásolja, mert beláthatatlan következménynyel járhat.

3.

Különösen fontos a figyelem és körültekintés a lakóterületek közelében történő vadászatnál, vagy olyan helyen, ahol mezőgazdasági munkát végeznek. A megye területén és különösen a szegedi járásban igen sok a tanya, így ez a fokozott elővigyázatosságot követel. Mindazok, akik vadászattal foglalkoznak és mindazon személyek, akik ezek felügyeletét végzik, fokozottabb módon ellenőrizzék, hogy a fő idényekben a vadászatra vonatkozó utasításokat szigorúan betartsák.

Dr. Jármai Tibor

Ősnyomtatványok

A pannonhalmi vár könyvtárában 230 ősnyomtatványt őriznek A legértékesebb XV. és XVI. századból származó reneszánsz kötéseket az Iparművészeti Múzeum restauráló műhelyében újítják fel. Köztük van Dante Isteni színjátékának 1491-ből való példánya, és a Schedel-féle Világkrónika 1589-től Buda várának legrégebbi képével.

Ki tekinthető törvényes örökösnek?

B. T.-né szegedi olvasónk férje szeptemberben hat hónapi házasság után meghalt. Férje 15 éves korától hozzátartozóitól külön élt és saját magát tartotta el. Amikor elhunyt, értéktárgyai és takarékbetétkönyve feleségénél maradt. Ezekre azonban férje hozzátartozói és testvérei is igényt tartanak, kérik annak kiadását. Olvasónk arra kíváncsi, hogy férje értéktárgyaira annak hozzátartozói jogosultak-e, vagy sem?

Olvasónk leveléből kitűnik, hogy férje végrendelet nélkül hunyt el, így a törvényes öröklés szabályai érvényesülnek. A Polgári Törvénykönyv idevonatkozó rendelkezései szerint a törvényes örökös elsősorban az örökhagyó gyermeke, több gyermek esetén — mindegyik egyenlő részben örököl. Az örökségből kiesett gyermek helyén egymás közt egyenlő részben a kiesett személy gyermekei örökölnek. Ez a főszabály. Ha az elhunytnak leszármazói nincsenek, akkor a házastárs örököl. Leszármazók és házastárs hiányában az örökhagyó szülői örökölnek személyenként egyenlő részben. Az öröklésből kiesett szülő helyett leszármazói örökölnek. További szabályt ismertetni nem szükséges. Az eddigiekből, ugyanis világosan kiderül, hogy elhunyt férje után kizárólag felesége — tehát olvasónk örököl. Az elhunytnak ugyanis gyermeke nincs, így a házastársa örököl. Az elhunyt szülei csak akkor örökölhetnének, ha nem lett volna házastársa, a testvérek pedig csak abban az esetben, ha szülő sem élne. Az elmondottak szerint férje hozzátartozói az értéktárgyakra nem jogosultak.

Olvasónk nem kérdezte, de megemlítjük, hogy férje elhalálozása után ideiglenes özvegyi nyugdíjra jogosult abban az esetben, ha férje az elhalálozáskor életkorának megfelelő rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkezett. Ilyen igényének elbírálását kérje a Társadalombiztosítási Igazgatóságtól.

Dr. V. M.

Népünk hagyományvilágából

Luca

„Jelős nap, mee ilyenkó sokfélét szokás csináni!" Főleg az asszonyok ismerték a hosszú idő alatt kialakult regulákat. Voltak ezekben megfigyelés alapján keletkezett, gyakran beigazolódott időjárási jóslatok, babonás hiedelmek, és helyet kaptak a fiatalok pajkosságai is.

A *Luca szele* Szegeden 1963 óta ismert. E névvel illetik a december hónapban jelentkező szélviharokat. Ha december 13-a után ér ide, akkor *mögkésött a Luca szele.* A fenti évben ugyanis olyan nagy vihar volt Szegeden és környékén, hogy megrongálta a felsővárosi templom tornyát, a város távolabban települt tanyáit betemette a felkorbácsolt homok. Úgy kellett kiásni őket.

Luca napjától karácsonyig a *kalendáriumba* mindennap feljegyezték az időjárást. Amilyen idő volt 12 napon keresztül, olyan időt vártak az év 12 hónapjában. Ha december 13-án délelőtt napsütés van, ugyanolyan napsütés lesz január első felében is.

Az asszonyok sokat ültek, hogy jó kotlók legyenek. A tyúkokat piszkafával megbökdösték, hogy egész évben sok legyen a tojás. Az udvaron kialakított körbe, hordóabroncsba szórták a kukoricát és a köleskását. Így nem tojtak szét a tyúkok. A házban összesepert szemetet nem vitték ki, az asztalra helyezett kosárba öntögették. Ebből a szemétből raktak minden kotló fészkébe, hogy nyugodtan üljön a tojásokon. Egész nap tilos volt a varrás, nehogy bevarrják a tyúkok fenekét. Nem szabad a házból kiadni semmit, nem illik kölcsönkérni sem. Ezen a napon pénzt sem költöttek.

Nagy virágcserépbe földet raktak, és búzát vetettek bele. Meglocsolták, és az ablakba tették. Karácsonyig szépen megnőtt. Karácsony bőjtjén vacsoránál az asztal dísze volt. Temetőbe is vittek a legközelebbi hozzátartozók sírjára. A *lucabúza* fejlődéséből következtettek a következő évi termésre. Ha nagyra nőtt, jó termést vártak. A búza zöldjéből két karácsony között minden reggel kevertek a tyúkok eleségébe, hogy szép legyen a tojássárgája.

A *lucapogácsa* zsírral és tejföllel készült. A pogácsák egy részébe különféle értékű fémpénzeket raktak. A frissen sült pogácsákat letérítették, és a családi rangsor szerint, becsukott szemmel mindenki vett egyet. Ha pénzt talált, nagy örömmel eltette, és egész évben sok pénzt várt. Ha lány húzott ki pénzes pogácsát, azt jelentette, hogy a következő évben férjhez megy. Másutt annyi pogácsába szúrtak egy-egy lúdtollat, ahányan voltak a családban. Majd betették a kemencébe. Akinek a tolla legjobban leégett — hiedelmük szerint — az hal meg leghamarabb.

Nagylányok 12 db papírszeletet vágtak és ráírták 12 legény nevét, majd gombócba gyúrták. Főzéskor amelyik gombóc leggyorsabban feljött a fazékban, a papírszeleten levő legény lesz a férj. Másik változat szerint a 12 cédulát a *févajba* tették, és mindennap egyet tűzbe dobtak. A legutolsó cédulán szereplő legény veszi feleségül a nagylányt.

Úgy készül, mint a Luca széke! Máig is mondogatják az olyan munkákra, amelyek a tervezettnél jóval tovább tartanak. Sokan nem is tudják, hogy e szólás mögött milyen gazdag hiedelemvilág van, amelyet Dugonics András, Kovács János és Bálint Sándor is följegyzett.

A *lucaszék* olyan bűvös tárgy, amelyet Luca napjától karácsonyig készítettek. Mindennap kellett rajta csinálni valamennyit. Tizenhárom határ tizenhárom-féle fájából faragták. Először a lapjával bajlódtak, majd a lábak következtek. Elvitték az éjféli misére. Rajta ülve meglátták a jövendőbelijüket, de a rosszakarókat is. Végül is hazaszaladtak vele, és az előre befűtött forró kemencébe dobták. Így nem kerülhetett a *bűbájosok* kezébe, nem árthattak annak, aki csinálta.

*

A gazdag hagyományokból csak ízelítőt nyújthattunk. Korántsem törekedtünk teljességre. Törekvésünk arra irányult, hogy leírjuk azokat a szokásokat, amelyekre a mai legidősebb generáció még emlékszik. Megfigyeltük, hogy tartózkodóan beszéltek a Luca napjával kapcsolatos szokásokról. Amíg mindentől távol, elzártan élték a tanyai életformát, e hagyományok jelentették a változatosságot. A technika fejlődése fokozatosan szorítja háttérbe a funkciójukat vesztett hagyományokat.

Börcsök Vince

Családi események

HÁZASSÁG

I. kerület

Szeged: Gonda Ernő és Kátai Márta, Petrán Antal és Zsoldos Márta, Forgács Lajos György és Kiss Éva Ibolya, Hevesi Imre és Szemesi Anna Mária, Puskás Lajos és Hódi Julianna, Hadobás Tibor és Kádár Mária, Balassy Sándor Tamás és Sólya Rozália, Hegedűs Gábor és dr. Prágai Ágnes Ilona, Temesvári György Imre és Pastyik Éva Mária, Bali Béla és Csányi Ilona, Gazdag Károly és Lakatos Erzsébet, Márta András és Lengyel Ilona Margit, Dobó Sándor Szilveszter és Nagy Erzsébet házasságot kötöttek.

II. kerület

Szeged: Lehőcz István és Pór Gabriella Ildikó, Bán Árpád István és Pálfy Judit, Pataki Lajos József és Pataki Ilona Anikó, Gyuris Ernő és Komlóssy Éva, Máramarosi György és Weisz Ilona házasságot kötöttek.

III. kerület

Szeged: Forró Antal és Csatlós Mária Margit, Risóczki Antal és Szabó Erzsébet, Karsai Sándor és Bite Rozália, Andula János és Makra Erzsébet, Szél Árpád és Simon Erika Ilona házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

I. kerület

Szeged: Gábor Lászlónak és Sárközi Máriának László, Császár Vilmosnak és Török Eszter Teréziának Gyula, Bubori Sándornak és Tóth Ágnesnek Ágnes Krisztina, Boros Jánosnak és Monostori Máriának Tamás, Sohajda Ferencnek és Mátó Ilonának Ferenc Attila, Kiss Zoltánnak és Jutasi Jusztinának Katalin, Csukonyi Imrének és Novák Margitnak Zoltán Imre, Szemerédi Józsefnek és Bitó Líviának György Zsolt, Mót Bálintnak és Lőrincz Irén Margitnak Bálint, Németh Imrének és dr. Kovács Katalin Zsuzsannának Gergely Tibor, Herczeg Imrének és Kis Mártának Gábor Renátó, Balázs Lászlónak és dr. Takács Editnek András, Kucsera Attilának és Baranyi Annának Attila, Tomán Mihálynak és Csorba Katalinnak Katalin, Gulyás István Józsefnek és Kovács Magdolnának István Csaba, Csabai László Mártonnak és Vicskó Erzsébet Margitnak Hedvig, Tokodi Ferencnek és Regéczy Ágnesnek Margaréta, Gilicze Antalnak és Kónya Ilonának Tamás, Horváth Lászlónak és Rostás Ibolyának Zsolt, Sári Péternek és Szennai Erzsébetnek Attila, Dávid Mihálynak és Bodó Ágnesnek Krisztina, Bálfi Tibornak és Boldizsár Évának Tibor János, Vass Jánosnak és Répási Zsuzsannának Ervin, Szakács József Boldizsárnak és Pósa Erzsébetnek József Zsolt, Hajdú János András és dr. Nagy Arankának Péter Miklós, Szabó Ferenc Istvánnak és Trif Katalinnak Róbert, Hajdú Jánosnak és Horváth Magdának Szilvia Magdolna, Medovarszki Ádám Györgynek és Vinek Piroskának Henrietta, Kis-Sebestyén Lászlónak és Pálinkás Margitnak Beatrix, Borka Antal Dezsőnek és Makai Katalinnak Zsuzsanna, Kerekes József Györgynek és Katona Szilvia Júliának Éva Szilvia, Öhm Károlynak és Pákozdi Annának Anikó, Ábrahám Bélának és Kovács Magdolnának Lajos Gedeon, Dovál László Sándornak és Sieben Piroska Máriának Anikó, Majorosi Ferencnek és Szabó Évának Éva, Nagy Sándor Endrének és Fogarasi Ágnesnek Ágnes Zsuzsanna, Szirbik Sándornak és Molnár Katalin Olgának Zsolt Norbert, Gergely Károlynak és Varga Mária Irmának Éva Judit, Csűllög Istvánnak és Papdi Ilonának Katalin Anita, Kása Józsefnek és Jenei Zsuzsannának Zsuzsanna, Vitáris Gyulának és Varga Katalinnak Norbert Roland, Helfrich Salamonnak és Varga Saroltának Salamon, Dienes Géza Istvánnak és Kardos Gabriellának Andrea, Árva Antalnak és Árva Ágnesnek Ágnes, Barna Vilmos Istvánnak és Gyuris Erzsébetnek Mónika, Oltványi Béla Istvánnak és Zádori Eszternek Róbert, Bucsi Imrének és Szendi Juditnak Judit Katalin, Takács Mátyás Ferencnek és Gera Ildikó Juliannának Mátyás Attila, Szabó Sándornak és Csanádi Ibolyának Attila Sándor, Kálmán Józsefnek és Arany Irénnek Ildikó Judit, Samu István Zoltánnak és Szögi Máriának Ildikó, Székács Pálnak és Gajda Máriának Gábor, Lakatos Gábornak és Jójárt Zsuzsannának Bernadett Katalin nevű gyermekük született.

III. kerület

Szeged: Csikós Sándor Gáspárnak és Molnár Máriának Tamás, Vincze Sándornak és Sebestyén Mária Évának Sándor, Zsótér Lászlónak és Sziráki Ibolya Editnek László, Áfra Károly Istvánnak és Busa Emíliának Károly Miklós, Balogh Ferencnek és Kanró Máriának Mónika Mária, Faragó Sándornak és Bikádi Katalinnak Katalin Julianna, Kasza Zoltán Lászlónak és Vőneki Ágnes Katalinnak Katalin Noémi, Keresztesi Istvánnak és Gulyás Ida Zsuzsannának Zsuzsanna, Csobán Lászlónak és Győrfi Éva Mártának Csilla Barbara, Rácz Istvánnak és Fürtön Erzsébetnek Krisztina, Dóczi István Józsefnek és Kunos Piroska Margitnak Emese Piroska, Tanács Vincének és Juhász Etelkának György, Juhász Ferencnek és Takács Juliannának József István, Kelsch Ferencnek és Lovas Máriának Adrienn Erzsébet, Opletán Lajosnak és Nagymihály Ilonának Marianna, Lauly Istvánnak és Szeifert Annának Edit Ildikó, Kothencz Pálnak és Csorba Máriának Zsolt, Szűcs Imrének és Fürtön Juliannának Erika Julianna, Farkas Mihálynak és Wittinger Ilonának Csaba, Fodor Imrének és Mile Ibolyának Levente, Pap Antalnak és Erdődi Ilona Veronának Zsolt, Horváth István Józsefnek és Bodrogi Edit Máriának Csilla, Török Jánosnak és Kiss Máriának Mónika Tímea, Gera Sándornak és Horváth Máriának Attila, Kiss Péternek és Nagy Ilonának Péter, Krekuska Ferencnek és Pászti Ilonának Andrea, Csada Ottó Lászlónak és Ábrahám Máriának Orsolya Nóra, Dömösi Jánosnak és Minkó Viktóriának János, Gabnai Józsefnek és Törteli Ilonának Erika, György Károly Kálmánnak és Nagy Etelkának Anna Katalin, Gyuris Miklósnak és Szalai Ilonának Annamária, Kovács Mihálynak és Bárkányi Annának Anita, Kurtucz Béla Mihálynak és Palotás Bertának Krisztina nevű gyermekük született.

HALÁLOZÁS

I. kerület

Szeged: Dr. Sarudi Imre László, Takács András, Bugadzsia Károly, Nagy Sándor, Szirovicza Lajosné Tóth Julianna, Németh András, Huszta Illésné Nacsa Anna, Báló Ferencné Ivezits Anna, Bakró Józsefné Farkas Mária, dr. Méray Lászlóné Gáspár Magdolna, Vincze Sámuelné Sprenger Mária, Csengeri Lajosné Tóth Rozália, Polgár Istvánné Keller Irma, Föhring Jenő, Nagy Sándorné Farkas Vilma meghalt.

II. kerület

Szeged: Dobó István, Lengyel Gyuláné Csányi Ilona, Barna Lajosné Balázs Erzsébet Rozália, Kotlár Miklósné Szabó Piroska, Gocsik Ferenc, Makai László Illés, Nagy Lajos Sándor, Martonosi Imre meghalt.

III. kerület

Szeged: dr. Szabó Miklós Péter, Vastag Andrea Irén, Tószegi József, Láboss Béláné Nagyvári Éva Ida, Buresch József, Sisák Józsefné Lantos Veronika, Börcsök Jánosné Vas Piroska, Ujhelyi Aladárné Gerő Ilona, Lovászi Imre, Brőstl Mihály, Temesvári István, Csömör Tamás, Oroszi Ferencné Farkas Ágnes, Krémer László István, Szabó Józsefné Török Mária, Szabó Antal, Boscu János, Fekete Mihályné Rékasi Mária, Bende Józsefné Csiszár Erzsébet, Balla Lajos meghalt.

Hajnalmadarak

A Mecsekalján régen látott madarak tűntek fel ezekben a napokban: a magaś, sziklás hegységekben élő hajnalmadarak. A Kárpátok bércei között tanyázó színes tollú madarak ritkán jutnak el az ország déli — enyhébb éghajlatú — vidékére. Feltehetően kemény hidegek várhatók a közeljövőben, és a hajnalmadarak ez elől vándoroltak a Mecsekaljára. Pécsett több példányát figyelték meg a rigó nagyságú madaraknak, amelyeknek tollazata alul sötétszürke, felül hamuszürke, fekete szárnyait pedig feltűnő piros foltok és fehér pettyek díszítik. A magányosan járó madarak magas épületeken telepedtek meg, s a falakon csüngve apró rovarokat, lárvákat, bábokat szedegetnek ki a hasadékokból és a repedésekből.